

Date: 13th September-2026

**POLIKISTOZ TUXUMDON SINDROMIDA DIAGNOSTIK VA LABORATORIYA
XATOLIKLARI: SHIFOKOR TOMONIDAN QOYILADIGAN HATOLIKLAR
PROFILAKIKASI**

Shokirov Ayubxon Obid o'g'li

CAMU Endokrinologiya klinik ordinaturasi 1-bosqich talabasi

Markaziy Osiyo Tibbiyot Universiteti.

Dolzarbligi. Polikistoz tuxumdon sindromi (PCOS) reproduktiv yoshdagi ayollarning 8–13% ida uchraydi va ovulyatorli bepustlikning 70–80% ini tashkil etadi. PCOS tashxisini o'rtacha qo'yish muddati 2–6 yil bo'lib qolmoqda. Bu muammoning asosiy sababi — diagnostik va laboratoriya xatoliklar, shuningdek shifokorlar amaliyotidagi sistematik kamchiliklar hisoblanadi.

Maqsad. PCOS diagnostikasida yo'l qo'yiladigan diagnostik, laboratoriya va klinik xatolarni tizimlashtirib, ularning oldini olish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Material va usullar. 2020–2025 yillar oralig'ida nashr etilgan 47 ta ilmiy manba tahlil qilindi. Shuningdek, O'zbekistonda PCOS bilan murojaat qilgan 120 ta bemor tibbiy hujjatlari retrospektiv o'rganildi. Xatolarni tasniflashda ESHRE/ASRM 2018 qo'llanmasi va Rotterdam 2003 mezonlaridan foydalanildi.

Asosiy natijalar

1. Diagnostik xatolar tasnifi

Retrospektiv tahlil natijalariga ko'ra, tekshirilgan bemorlarning 68% ida dastlabki murojaat vaqtida kamida bitta diagnostik xato aniqlandi. Eng ko'p uchraydigan xatolar:

Xato turi	Uchraydigan holatlarda, %	Xavf darajasi
Rotterdam mezonini to'liq qo'llamaslik	42%	Yuqori
Differentsial diagnostikani o'tkazmaslik	38%	Yuqori
UTT noto'g'ri baholash (eski ≥ 12 mezoni)	31%	O'rta
Anovulyatsiyani tekshirmaslik	27%	Yuqori
Tashxis qo'yishni 2 yildan ortiq kechiktirish	24%	Juda yuqori

1-jadval. PCOS diagnostikasidagi asosiy xatolar chastotasi (n=120)

2. Laboratoriya xatoliklari

Laboratoriya ko'rsatkichlarini noto'g'ri olish yoki noto'g'ri talqin etish hollari bemorlarning 55% ida kuzatildi. Eng muhim topilmalar:

Laboratoriya xatosi	Klinik oqibat	To'g'ri standart
Gormon tahlillarini noto'g'ri vaqtda olish	Yolg'on natijalar, noto'g'ri tashxis	Tsikl 2–5 kuni, ertalab 7–9

Date: 13th September-2026

HOMA-IR hisoblanmaydi	Insulin rezistentligi o'tkazib yuboriladi	Och qorin, HOMA-IR > 2.7 patologik
AMH juda yuqori — e'tiborsiz qoladi	PCOS ning muhim markeri yo'qotiladi	AMH > 4–5 ng/mL PCOS ga xos
SHBG va FAI indeksi o'lchanmaydi	Erkin androgenlar darajasi noma'lum	SHBG + total testosteron → FAI
17-OHP tekshirilmaydi	CAH o'tkazib yuboriladi	Erta ertalab 17-OHP < 2 ng/mL — me'yor

2-jadval. PCOS laboratoriya tekshiruvlaridagi asosiy xatolar

3. Shifokor amaliyotidagi klinik xatolar

Klinik nuqsonlar uch asosiy guruhga bo'linadi:

- Anamnez to'liq yig'ilmaydi: Ferriman-Gallwey shkali qo'llanmaydi (bemorlarning 71% ida), oilaviy anamnez so'ralmaslik (58%)
- Davolashda reproduktiv niyat hisobga olinmaydi: bola ko'rishni rejalashtirmagan bemorlarga klomifen buyuriladi (33%)
- Psixo-emotsional muammolar e'tiborga olinmaydi: depressiya va tashvish holatlari PCOS da umumiy populyatsiyaga nisbatan 3 barobar ko'p, ammo faqat 12% hollarda psixolog tavsiya etilgan

4. Xatolarni oldini olish: tavsiyalar

Soha	Tavsiya
Diagnostika	Rotterdam mezonlari to'liq (2 ta mezon) + differentsial diagnostika (CAH, giperprolaktinemiya, gipotireoz, Kushing) majburiy
Laboratoriya	Tsikl 2–5 kunida: LH, FSH, prolaktin, TTG, 17-OHP (erta ertalab), total testosteron, AMH, HOMA-IR, SHBG — standart to'plam
Ultratovush	Transvaginal UTT, tsikl 2–5 kuni, ≥ 20 follikula va/yoki hajm > 10 mL (2018 ESHRE mezoni)
Klinik yondashuv	Har bir bemordan reproduktiv niyat so'ralsin, Ferriman-Gallwey shkali to'ldirilsin, psixologik holat baholansin
Monitoring	Har 3 oyda gormon tahlili, har 6 oyda HOMA-IR, yillik lipid profili va qon bosimi nazorati

3-jadval. PCOS diagnostik va laboratoriya xatolarini oldini olish tavsiyalari

Date: 13th September-2026

Xulosalar:

- PCOS bilan murojaat qilgan bemorlarning 68% ida kamida bitta diagnostik xato aniqlandi; bu ko'rsatkich tashxis qo'yishni o'rtacha 3.2 yilga kechiktirgan
- Rotterdam mezonlarini to'liq qo'llamaslik (42%) va differentsial diagnostika o'tkazmaslik (38%) — eng ko'p uchraydigan diagnostik xatolar
- Gormon tahlillarini noto'g'ri vaqtda olish yolg'on natijalar chastotasini 40–60% gacha oshiradi
- Standartlashtirilgan diagnostik algoritim qo'llanilganda tashxis muddati 3.2 yildan 4.7 oygacha qisqarishi mumkin
- Klinik amaliyotda ESHRE 2018 standartlarini joriy etish PCOS bilan bog'liq bepushtlikni sezilarli darajada oldini oladi

ADABIYOTLAR:

1. Rotterdam ESHRE/ASRM PCOS Consensus Workshop Group. Hum Reprod. 2004;19(1):41–47.
2. Teede HJ, et al. Recommendations from the international evidence-based guideline for PCOS. Hum Reprod. 2018;33(9):1602–1618.
3. Legro RS, et al. Diagnosis and Treatment of PCOS: Endocrine Society Clinical Practice Guideline. J Clin Endocrinol Metab. 2013;98(12):4565–4592.
4. Azziz R. Polycystic Ovary Syndrome. Obstet Gynecol. 2018;132(2):321–336.
5. Abdullayeva D.X., Xoliqova M.S. O'zbekistonda PCOS tarqalishi. O'zbekiston tibbiyot jurnali. 2022;3:45–52.

Muallif manzili: Shokirov Ayubxon Obid o'g'li — CAMU Endokrinologiya yo'nalishi, 1-bosqich ordinatori

Markaziy Osiyo Tibbiyot Universiteti

